

PREDKLADACIA SPRÁVA

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“).

Návrh zákona bol vypracovaný na základe Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2021 až 2024, časť Trestná politika a väzenstvo, v ktorom sa vláda Slovenskej republiky zaviazala ku komplexnému vyhodnoteniu Trestného zákona a Trestného poriadku a podľa potreby navrhnúť aj konkrétne návrhy na ich zmeny. Súčasne sa predkladaným návrhom zákona naplňa Plán legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2022.

Návrh zákona bol vypracovaný participatívnym spôsobom, pričom práce na jeho príprave začali v roku 2021. Prvýkrát bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania v decembri 2021. Na podklade výsledkov vyhodnocovania pripomienok vrátane záverov z rozporových konaní predkladateľ vyhodnotil situáciu tak, že je potrebné, s ohľadom na podstatné zmeny v návrhu zákona, vykonať pripomienkové konanie znovu. Preto bol návrh zákona v novom znení predložený do pripomienkového konania opätovne v septembri 2022. Pripomienky, ktoré vzišli v poradí z druhého pripomienkového konania boli vyhodnocované za aktívnej účasti kolégia ministra spravodlivosti a expertných pracovných skupín, ktoré boli vytvorené podľa vecného zamerania pri ministerstve spravodlivosti. Na vyhodnocovaní pripomienok a s tým spojenou odbornej diskusii sa tak zúčastňovalo vyše 100 expertov na trestné právo, prípadne iné relevantné odvetvia. Predložený návrh zákona preto predstavuje materiál, ktorý je v prvom rade odborným pohľadom na vývoj trestnej politiky štátu.

Cieľom návrhu zákona je komplexne upraviť Trestný zákon v súlade s Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky a potrebami aplikačnej praxe.

Prvýkrát od prijatia Trestného zákona sa **zvyšujú hranice vymedzenia spáchanej škody** z dnešných 266 eur na 500 eur pri hranici malej škody, úmerne sa posúvajú ostatné hranice škôd. Návrhom zákona dochádza k **prehodnoteniu a zosúladieniu trestných sadzieb**, najmä trestných činov proti majetku a hospodárskych trestných činov a precizovaniu viacerých skutkových podstát. To sa prejavuje najmä zväčšením rozsahov a presahov trestných sadzieb, ustálením hornej hranice trestnej sadzby pri ekonomickej kriminalite na 15 rokoch, či rozšírením priestoru pre úvahu súdu pri ukladaní trestov. Pri trestných činoch korupcie, organizovanej kriminalite a ostatných trestných činoch, ktorými štát chráni najzásadnejšie hodnoty ako sú zdravie a život však ostáva zachovaný súčasný právny stav.

Do právneho poriadku sa zavádza inštitút **hrubej nedbanlivosti**, čím sa zohľadňuje štandard normovaný právne záväznými aktami Európskej únie, najmä v oblasti ochrany životného prostredia prostredníctvom trestného práva. Návrhom zákona tak dochádza aj k prehodnoteniu a precizovaniu viacerých skutkových podstát **trestných činov proti životnému prostrediu**. Súčasne sa pri všetkých trestných činoch proti životnému prostrediu zavádza jednotný kvalifikačný znak, ktorým je rozsah činu.

Pri **treste prepadnutia majetku** sa mení charakter obligatórneho ukladania tohto trestu a umožňuje sa neuložiť tento trest, ak by vzhľadom na okolnosti prípadu alebo pomery

páchateľa bolo jeho uloženie neprimerane prísne. Súčasne sa normuje možnosť vylúčiť z trestu prepadnutia majetku také veci, ktorých prepadnutie by bolo neprimerane prísne.

Návrhom zákona sa upúšťa od trestu odňatia slobody ako univerzálneho trestu a za vybrané trestné činy sa vyslovene preferuje ukladanie **trestov nespojených s odňatím slobody**.

Ďalším z významných cieľov návrhu zákona je aj vyzdvihnúť význam **restoratívnych prístupov** v trestnom konaní, zohľadňuje sa postoj páchatelia, ktorý prevzal zodpovednosť za spáchaný trestný čin a spoločne s poškodeným dospejú k vzájomnej dohode na odstránení ujmy vzniknutej trestným činom, čo sa premieta do umožnenia skoršieho podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody a prispeje k úspešnejšej reintegrácii páchatelia do spoločnosti. V tejto súvislosti sa normuje aj požiadavka náhrady škody ako podmienky pri dohode o vine a treste, doterajší trest povinnej práce sa nahrádza **trestom verejnoprospešnej práce**, dopĺňa sa možnosť ukladať peňažný trest aj popri podmienenom treste odňatia slobody, zavádza sa **krátkodobý trest odňatia slobody** a celkovo sa menia prístupy pri využívaní probačného dohľadu.

Návrh zákona taktiež reflektuje požiadavky aplikačnej praxe pri ukladaní **ochranných liečení a detencie**.

Návrhom zákona sa súčasne reaguje na identifikované dlhoročné aplikačné problémy postihovania **drogovej trestnej činnosti**, vrátane ukladania neprimerane vysokých trestov odňatia slobody užívateľom drog, ktoré sú v rozpore s požiadavkou primeranosti ukladaných trestov k miere ich závažnosti. Zavádzajú sa osobitné skutkové podstaty drogových trestných činov, pričom v záujme rozlíšenia nastavenia trestania užívateľov drog od ich výrobcov a dilerov sa rozlišuje medzi prechovávaním drog a ich výrobou alebo obchodovaním. Osobitne sa upravuje trestný čin pestovania rastlín a húb obsahujúcich omamnú a psychotropnú látku. Nanovo sa upravuje mechanizmus určovania rozsahu spáchania drogových trestných činov, pričom sa zavádza objektívnejší a exaktnejší spôsob založený na meraní hmotnosti zaistenej drogy alebo počte pestovaných rastlín a húb.

Obdobne sa komplexne mení aj právna úprava **nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami**.

Návrh zákona tiež sprísňuje postih **jazdy pod vplyvom alkoholu** – zavedenie „stavu ťažkej opitosti“ nad 2 promile s prísnou sadzbou zákazu činnosti i trestu odňatia slobody, sprísnenie sadzieb pri smrteľných následkoch v dôsledku jazdy pod vplyvom alkoholu.

Nosnou časťou predkladaného návrhu zákona je novelizácia Trestného zákona v čl. I. Okrem toho dochádza návrhom zákona k novelizácií niekoľkých ďalších zákonov, pričom v tomto prípade ide o vyvolané novelizácie, pretože zmeny v Trestnom zákone si nevyhnutne vyžadujú ich zohľadnenie aj v súvisiacich predpisoch.

Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Návrh zákona bol predmetom pripomienkového konania a na rokovanie Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky sa predkladá s rozpormi, ktoré sú uvedené vo vyhlásení predkladateľa.